

INFORMACE, OZNÁMENÍ ČLENŮM

70 let prof. dr. Viléma Chmelaře.

19. listopadu 1962 oslavil člen korespondent ČSAV a nositel vyznamenání „Za vynikající práci“ a „Řádu práce“ prof. dr. Vilém Chmelař, vedoucí katedry psychologie a pedagogiky filosofické fakulty UJEP v Brně své sedmdesáté narozeniny.

Těm, kdo s profesorem Chmelařem denně žijí a pracují, se však zdá, že běh času se od jeho pětadesátin obrátil. Kdo zná jeho pracovní plány, kdo vidí, jak jeho tvůrčích sil neubývá, ale jak se naopak v posledních letech přímo násobí jeho vědecko-výzkumná a vědeckoorganizační činnost, ten se nemůže takovému dojmu ubránit.

V dnešním připomenutí tohoto významného jubilea našeho předního — vskutku československého učitele psychologie (jeho žáci působí jako psychologové nejen na Moravě, ale i v Čechách a na Slovensku) se nebudeme zabývat analýzou a hodnocením jeho vědeckého díla. To bude předmětem zvláštní studie ve slavnostním Sborníku prací filosofické fakulty UJEP v Brně, který t. č. připravují jeho žáci a přátelé do tisku. Zde se pokusíme načrtnout obraz jeho práce jen v obecnějších rysech a podhalit alespoň cípek z toho, jaký život a názory profesora Chmelaře jsou skryty za 220 publikovanými pracemi, za několika desítkami jeho nejrůznějších (vědeckých, politických, pedagogických) funkcí, za jeho hodností člena korespondenta ČSAV i za jeho vysokým státním vyznamenáním.

Prof. Chmelař je názorným příkladem toho, že pro duševního pracovníka je každá společensky určená hranice pro sebezáslouženější odpočinek hranicí umělou.

Tak např. je v současné době koordinátorem úkolu XIV-2-2 Státního plánu výzkumu „Psychologické základy výchovy v komunistické společnosti“ a sám řeší v rámci tohoto úkolu samostatný dílčí vědeckovýzkumný problém. Dále je hlavním redaktorem připravovaných celostátních učebnic pedagogické psychologie a obecné psychologie. Pod jeho vedením byl právě v polovině t. r. dokončen a předán do tisku překlad Rubinštejnových Základů obecné psychologie. Vedle těchto činností se

intenzívně věnuje experimentálnímu výzkumu vnímání a pozornosti, přičemž používá vlastních originálních metod výzkumu. Výsledky této své práce zveřejnil na zahraničních mezinárodních sjezdech (Bon 1960, Kodaň 1961).

Mnoho energie věnuje organizátorské práci. Je členem Vědeckého kolegia pro pedagogiku a psychologii v ČSAV, členem vědecké rady Psychologického laboratoria SAV v Bratislavě, členem vědecké rady Pedagogického ústavu J. A. Komenského ČSAV v Praze, členem vědecké rady Výzkumného ústavu pedagogického v Praze, členem výboru Čs. psychologické společnosti, předsedou pobočky Čs. psychologické společnosti v Brně atd.

Z mnoha významných funkcí a činností, které profesor Chmelař vykonával v předchozích letech, je třeba vzpomenout 10letého období (po r. 1948), kdy nepřetržitě zastával funkci děkana nebo proděkana filosofické fakulty UJEP v Brně a kdy se významně zasloužil o rozvoj řady oborů na této fakultě. Stejně zásluhy má profesor Chmelař o další budování Psychologického ústavu na filosofické fakultě (řízení převzal po prof. M. Rostoharovi) a o rozvoj katedry psychologie a pedagogiky, kterou založil.

Žáci profesora Chmelaře nemohou na něj nevzpomenout, aniž by zároveň nemysleli na experimentální metodu v psychologii. Profesor Chmelař nikdy neustoupil před tlakem, který na psychologii vyvíjeli v období kultu osobnosti zvláště někteří pedagogové a filosofové — aby totiž byl psychologický experiment nahrazen tzv. „pozorováním“. Vedle vědeckých zdůvodnění nezbytnosti psychologického experimentu dodnes profesor Chmelař s humorem říká: „Pozorujte na mezi pampelišku třeba 100 let. Chtěl bych vidět toho pozorovatele, který zjistí např. o fyziologii jejího růstu jen tím, že se na ni bude dívat, za 100 let více zákonitostí než za rok. Podívejte se, kolik pedagogů »pozoruje« denně dítě. A co víme o českém nebo slovenském dítěti? A jaký to má přínos pro vědecké poznání?“

Organizační činnost profesora Chmelaře v psychologii, ať už na půdě ČSAV nebo Čs. psychologické společnosti, je až úzkostlivě prosta jakýchkoliv osobních nebo lokálních zájmů. Profesor Chmelař má vždy na mysli celospolečenskou užitečnost psychologie.

V posledních 15ti letech prožil profesor Chmelař velkou část svého života na cestách mezi Brnem a Prahou. Vyjma letní dovolené jezdí z titulu svých funkcí téměř týden co týden do Prahy. Mnohdy se stává, že tuto cestu váží vlakem či letecky

dvakrát i třikrát týdně. Přesto, že při takovémto zatížení měl v některém období pedagogický úvazek větší než 20 hodin týdně, nikdy se nestalo, aby vynechal některou ze svých služebních cest nebo přednášek. Na pozadí této skutečnosti zvláště jasně vyniká obdivuhodné úsilí a životní síla prof. Chmelaře.

Stejně silná jako jeho láska k práci a touha po vědeckém poznání je láska k přírodě. Není snad v okolí Brna jediné výšiny, na níž by profesor Chmelař aspoň chvíli neposeděl, nezadíval se do horizontu a pak se zde nepustil do práce, kterou stále nosí s sebou ve své nepostradatelné aktovce (říká jí „duševní činka“). Přírodu neopouští ani v zimě. Stopy jeho lyží se každoročně objevují na svazích v okolí Brna. Ale jeho největší láskou jsou Vysoké Tatry. Zajíždí do nich každým rokem, každý rok vystoupí na Lomnický štít. A Tatry jakoby mu splácely lásku láskou. I když je sebehorší počasí, odjíždí do Tater vždy s optimismem, že se mu přece pobyt vydaří a pak — až dosud každoročně — dostaneme do ústavu lístek: „Pocasí mi přeje, rozhled je krásný“.

Podobným optimistou je profesor Chmelař i ve svých názorech na budoucnost psychologie — na míru jejího společenského využití při rozvoji socialistické společnosti. Tento optimismus však podmiňuje trpělivou a houževnatou prací se strany psychologů, spojenou s osobní kázní a snahou více dávat než brát, s bojem všech lidí proti byrokratismu, formalismu a sobectví. V rozhovorech se studenty i spolupracovníky často zdůrazňuje, že pouhá představa nás do komunismu nepřenese. Sám svou činností, svým houževnatým pracovním úsilím je zejména pro mladší psychologickou generaci světlým příkladem.

Přejeme Vám, vážený soudruhu profesore, ještě mnohá léta tvůrčí práce a hodně vnitřní spokojenosti z jejích výsledků.

B. Bárta.

Zdroje informací o psychologických diagnostických metodách.

Účelem tohoto přehledu je pomoci našim psychologům při studiu psychologických diagnostických metod. Chceme zvláště upozornit na některé novější publikace, které jsou dostupné v pražských veřejných knihovnách.

Klíčovým zdrojem informací jsou katalogy testů, samostatné bibliografie prací o testech (12), a Burosovy ročenky (6—8). Poslední z nich zahrnují popis i hodnocení mnoha set diagnostických metod vydaných v anglickém jazyce. Kromě